

9. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / Галина Василівна Єльнікова. – К.: ДАККО, 1999. – 303 с.
10. Коломінський Н. Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект) : монографія / Наум Львович Коломінський. – К. : МАУП, 2000. – 286 с.
11. Маслов В. И. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школ : учеб. пособ. / Валентин Иванович Маслов. – К. : МНО УССР, 1990. – 258 с.
12. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Персонал / Майкл Мескон, Майкл Альберт, Франклин Хедоури ; [пер. с англ.]. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
13. Мороз А. Г. Профессиональная адаптация выпускника педагогического вуза : автореф. дис. на соискание науч. степени д-ра наук : 13.00.01 / Мороз Алексей Григорьевич. – К., 1983. – 50 с.
14. Олійник В. В. Теоретико-методологічні засади управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Олійник Віктор Васильович. – К., 2004. – 46 с.
15. Петровский А. В., Петровский В. А. Индивид и его потребность быть личностью / А. В. Петровский, В. А. Петровский // Вопросы философии. – 1982. – № 3. – С. 44-54.
16. Просецкий П. А. Социальное взаимодействие в системе „преподаватель – студент” в период адаптации первокурсников к условиям высшей школы / П. А. Просецкий // Формирование личности учителя в системе учебно-воспитательного процесса в педагогическом институте. – М.: МГПИ, 1980. – С. 83-84.
17. Семиченко В. А. Психічні стани / Валентина Анатоліївна Семиченко. – К. : „Магістр-S”, 1998. – 208 с. Рос. мовою.
18. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом : навч. посіб. / Євген Миколайович Хриков. – К. : Знання, 2006. – 365 с. – Бібліогр.: в кінці розд.
19. Философский энциклопедический словарь. – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.

Анотація

А.М.Галус

Организационно-педагогическая деятельность вуза по адаптации будущих учителей: управленческий аспект

В статье рассмотрены вопросы педагогического управления организационно-педагогической системой работы многоуровневого вуза по адаптации студентов к учебе и новым условиям жизнедеятельности. Раскрыто содержание и структуру этой системы, проанализировано ее основные составляющие: участники, система учебной, воспитательной, организационно-методической и научной работы по исследуемой проблеме.

Ключевые слова: педагогическое управление, организационно-педагогическая деятельность, система, адаптация личности.

Summary

О.М.Halus

Organizational-pedagogical activity of higher educational institution as for the future teachers' adaptation: managerial aspect

The questions of pedagogical management of organizational-pedagogical system of work of the multilevel high school as for the adaptation of students to study and to the new conditions of ability to live are examined in the article. The context and structure of this system are revealed, its basic components: participants, the system of upbringing, educational, organizational-methodical and scientific work on the problem studied, are analysed.

Keywords: pedagogical management, organizational-pedagogical activity, system, adaptation of the personality.

Дата надходження статті

„03” жовтня 2008 р.

УДК 371.134+37.041

О.В.ГАНДАБУРА,
аспірант
(м.Хмельницький)

Теоретичний аналіз поняття професійного саморозвитку майбутніх учителів

В статті розкривається суть поняття професійного саморозвитку як психолого- педагогічного поняття, здійснено теоретичний аналіз проблеми визначення поняття професійного саморозвитку майбутніх учителів; виявлено показники та етапи процесу професійного саморозвитку майбутніх учителів, умови його успішної організації та завдання, які стоять перед вищим навчальним педагогічним закладом для реалізації професійного саморозвитку майбутнього вчителя.

Ключові слова: особистісний саморозвиток, професійний саморозвиток.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Соціокультурні зміни, які відбулися у світі з початку ХХІ століття, призвели до невідповідності між розвитком освіти і загальним рівнем соціального, культурного середовища життєдіяльності особистості. Динамізм розвитку сучасної науки, оновлення

педагогічної та освітньої парадигми згідно з загальноєвропейськими вимогами, запровадження системи неперервної освіти вимагають від вищої педагогічної школи досконалої підготовки майбутніх учителів, становлення їх як професіоналів, які легко орієнтуються в наукових досягненнях, в інноваціях психолого-педагогічної науки, здатних до моделювання та проектування нових освітніх ситуацій, володіють різними технологіями навчання своєї дисципліни, готові до професійного саморозвитку та самовдосконалення, а не тільки транслюють традиційні знання, уміння та навички.

Проте існуюча система професійної освіти, заснована на фіксованих методах і правилах, призначених для того, щоб справлятися з ситуаціями уже відомими або такими, які повторюються, вже не забезпечує потреби виробництва. Класична педагогіка обґрунтовує ідеї цієї системи з точки зору уявлень фізіології, вікової психології, педагогічної психології.

Сьогодні суспільство і вчені шукають шляхи подолання такої невідповідності і від цього залежить напрям суспільного прогресу в цілому. Перед науковцями, у тому числі й українськими, стоїть завдання удосконалити систему професійної освіти, оскільки сама освіта як феномен культури підлягає зміні. До того ж, після приєднання України до Болонського процесу система вітчизняної вищої педагогічної освіти перебуває у стані активного реформування.

Як свідчить аналіз нормативних документів про вищу освіту, до основних завдань розвитку освіти в Україні на сучасному етапі поряд з такими як актуалізація змісту освіти, орієнтація на міжнародний рівень якості, укрупнення спеціальностей, поглиблення фундаментальності навчального процесу, віднесено і здійснення професійного саморозвитку майбутніх спеціалістів як складової неперервної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Проблема саморозвитку стала предметом наукових пошуків багатьох вчених. Певні її аспекти відображені в працях Сократа, Демокрита, Ж.Ж. Руссо, М. Монтессорі; принципи професійного саморозвитку досліджували Я.А. Коменський, І.Г. Песталоцці, К.Д. Ушинський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський та ін. В останні роки різним проблемам професійного саморозвитку були присвячені наукові праці М.М. Боритка, Ю.М. Орлова, В.В. Іванова, М.К. Сергєєва, К.О. Абульханової-Славської, П.В. Харченка, Н.І. Нікітіної, О.О. Бодальова, С.Б. Елканова, Т.З. Паштова, Л.М. Мітіної та ін.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є аналіз сутності поняття „професійний саморозвиток”, визначення показників та етапів процесу професійного саморозвитку майбутніх учителів, умов його успішної організації.

Виклад основного матеріалу... Педагогічною наукою розроблені загальні теоретичні основи вирішення проблеми професійного саморозвитку, самоосвіти, самовдосконалення майбутніх учителів у процесі їхньої підготовки у вищому навчальному закладі.

У сучасній науці (філософії, психології, соціології, педагогіці та у такій галузі знань як синергетиці) категорія „саморозвиток” є одним з ключових понять.

Новий тлумачний словник української мови дає таке визначення цього поняття: саморозвиток – це розумовий або фізичний розвиток людини, якого вона досягає самостійними заняттями, вправами. Саморозвиток здійснюється власними силами, без впливу або сприяння яких-небудь зовнішніх сил [6, 144].

Принцип саморозвитку покладений в основу особистісного та професійного розвитку. Він визначає здатність особистості перетворювати свою життєдіяльність в предмет практичного новоутворення і зумовлює перехід до вищої форми життєдіяльності особистості – творчої самореалізації.

П. В. Кондратєв схиляється до думки, що саморозвиток – це діяльність, яку людина спрямовує на себе і метою якої є тривалі самозміни особистості в напрямку свого „ідеального Я”. В цій діяльності самовизначення особистості виступає як базовий процес, який визначає зміст саморозвитку. Автор розглядає саморозвиток як один із самофеноменів наряду з самовизначенням, самовдосконаленням, само актуалізацією, самореалізацією[2]. Існує взаємовплив особистісного та професійного саморозвитку, неподільність особистісного розвитку і професійного становлення.

Аналізуючи положення гуманістичної філософії про людину як суб'єкт відносин, яка здатна на самовдосконалення, самореалізацію та самоорганізацію, К.О. Абульханова-Славська розглядає особистісний саморозвиток як внутрішній процес самозаміни системи внаслідок дії власних суперечностей, вищий рівень саморуху, саме ця самозаміна грає роль головного внутрішнього механізму індивідуально-особистісного розвитку. Якісним показником процесу становлення суб'єктності людини є її цілеспрямований саморозвиток. При цьому система, що розвивається, має бути відкритою, оскільки внутрішні ресурси не можуть довго забезпечувати себе [1].

Як внутрішній процес, визначений спосіб реагування людини на вплив середовища, усвідомлене вдосконалення себе самою людиною описують саморозвиток К. Роджерс, Г. Гегель, М. М. Бахтін, Г. П. Щедровицький.

Професійний саморозвиток є невід'ємною складовою системи особистісного саморозвитку людини, базова складова професійної компетентності педагога.

Розглядаючи питання саморозвитку студентів у професійно-особистісному становленні вчителя природознавчих дисциплін, Н.Ю. Масовер та Н.І. Нікітіна визначають професійний саморозвиток як свідому діяльність студента, спрямовану на повну самореалізацію себе як особистості в тій соціальній сфері діяльності, яка визначає його майбутню професію. Професійний саморозвиток – це розвиток у студента особистісних, професійно важливих рис, загальних (інтелект) та спеціальних (професійних) творчих здібностей [3].

Л.М. Мітіна розуміє професійний саморозвиток як зростання, становлення, інтеграцію та реалізацію у педагогічній діяльності професійно значущих особистісних рис та здібностей, професійних знань і вмінь; активне якісне перетворення людиною свого внутрішнього світу; на думку дослідника, професійний саморозвиток – це динамічний та неперервний процес самопроєктування особистості. Засобами професійного саморозвитку визначено: самовиховання, самоосвіту, самовдосконалення в поєднанні з практичною професійною діяльністю [4].

Досліджуючи проблему самовдосконалення студентів, М.Г. Чобітько виокремив саморозвиток як компонент технології самостійної роботи студента поряд з самовихованням, самоосвітою та самоактуалізацією, вказуючи, що саморозвиток – це усвідомлена діяльність, спрямована на вдосконалення особистості відповідно до вимог професії [8,60]. На наш погляд, це визначення містить суттєві характеристики і професійного саморозвитку, адже професійний саморозвиток є невід'ємною складовою системи особистісного саморозвитку людини, віковою особливістю розвитку психіки студента і спрямований на формування його творчої індивідуальності.

Підбиваючи підсумки, доцільно зазначити, що дослідників об'єднує думка про те, що професійний саморозвиток – це свідомо діяльність, спрямована на вдосконалення своєї особистості відповідно до вимог професії, а значить, зорієнтована на підвищення якості освіти. Проте деякі вчені розглядають професійний саморозвиток як окрему складову системи самостійної роботи майбутніх учителів поряд з самовихованням, самоосвітою та самоактуалізацією (М.Г. Чобітько), а інші акцентують увагу на те, що самовиховання, самоосвіта, самовдосконалення є засобами професійного саморозвитку (Л.М. Мітіна).

На основі трьох критеріїв Н.Ю. Масовер та Н.І. Нікітіна обирають такі показники професійного саморозвитку: з погляду змістовно-мотиваційного критерію – це об'єм знань та система уявлень про суть професійної діяльності, про вимоги професії до особистості спеціаліста та його професійні знання, вміння, навички; з погляду організаційно-діяльнісного критерію – це виражена професійна спрямованість, емоційна привабливість професії, позитивна мотивація, готовність самоорганізувати свою діяльність та наявність планів саморозвитку; останній, технологічний критерій вказує на вміння володіння різними педагогічними та психологічними технологіями, методами самовиховання, на вміння переборювати труднощі на шляху і досягати поставлених цілей у професійному саморозвитку [3].

Таким чином, структуру поняття професійного саморозвитку можна подати схематично (рис. 1).

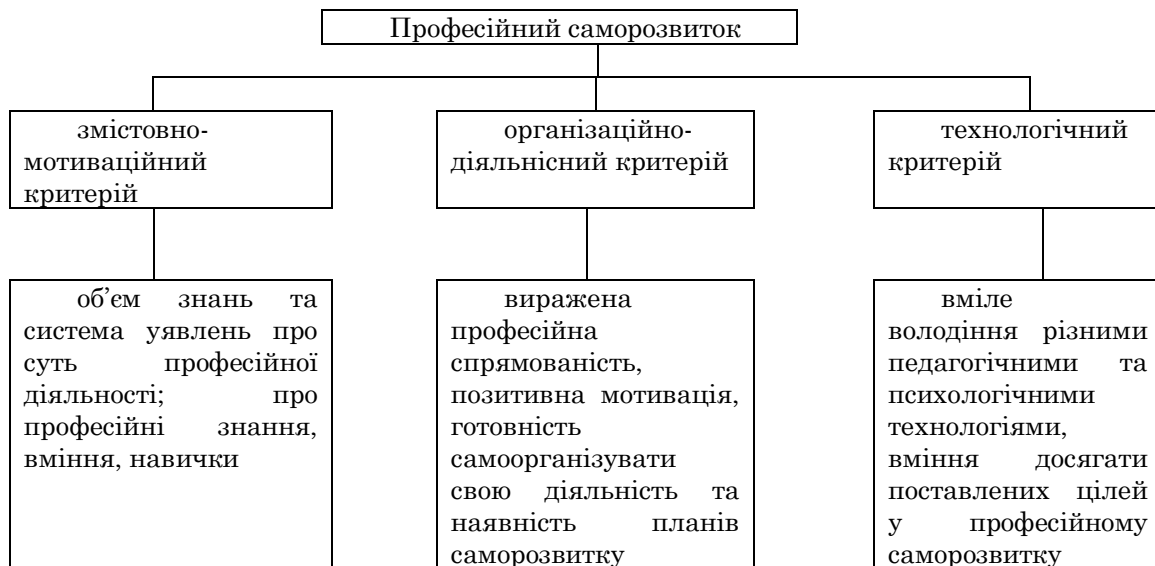

Рис. 1. Структура поняття професійного саморозвитку.

Приймаючи до уваги вищезгадані показники, встановлено, що професійний саморозвиток здійснюється поетапно: від проведення самопізнання до практичної реалізації професійного саморозвитку. Загалом виокремлено чотири етапи процесу професійного саморозвитку, а саме:

1. Здійснення самопізнання (самоспостереження, самодіагностика, самоаналіз). Умовою самопізнання є наявність певного рівня самосвідомості.

2. Формування самооцінки та прийняття рішень про необхідність професійного самовдосконалення.

3. Постановка цілі професійного саморозвитку та розробка індивідуальної програми самоорганізації.

4. Практична реалізація професійного саморозвитку: самовиховання відповідних рис, саморегуляція, самоаналіз, самоконтроль та самокорекція.

Саме за допомогою корекційної діяльності педагог формує стратегію свого професійного саморозвитку, використовуючи творчий пошук, який дає можливість здійснювати синтез знань через експеримент і дослідження та отримати новий досвід. На цьому етапі вчитель виходить на вищий рівень свого професійного самовдосконалення.

Будь-яка система освіти може слугувати засобом успішного професійного саморозвитку і самореалізації тільки тоді, коли для цього створені внутрішні умови.

Продуктивним слід визнати підхід до умов успішної організації саморозвитку студентів - майбутніх учителів (Т. З. Паштов). Виділяють такі умови успішної організації саморозвитку майбутніх учителів [7,11]:

1. Усвідомлення студентом цілей, завдань і можливостей свого розвитку та саморозвитку;
2. Спрямованість студентів на творчий саморозвиток особистості у процесі навчальної діяльності;
3. Створення особливих ситуацій розвитку – специфічної системи відносин педагога і студента, які характеризуються відкритістю та довірою;
4. Організація поетапної системи умов, спрямованих на формування ціннісного відношення до педагогічної діяльності, до процесу самовдосконалення в контексті особистісно орієнтованого навчання;
5. Розробка дидактичних засобів, матеріалів з підготовки до саморозвитку майбутніх учителів;
6. Створення індивідуальних планів творчого саморозвитку студентів в контексті суб'єкт-суб'єктних відносин у вищому навчальному закладі;
7. Облік загальнодидактичних та методичних принципів у організації саморозвитку майбутніх учителів.

Сукупність вищезгаданих умов, на думку дослідників, зумовить розвиток умінь, навичок та постійної потреби в саморозвитку, який є не тільки одним із результатів освіти спеціаліста, а й однією з головних умов подальшого професійного зростання і творчої активності.

На основі проведеного аналізу структури поняття професійного саморозвитку, зокрема враховуючи змістовно-мотиваційний критерій, виокремлено завдання, які стоять перед вищим навчальним педагогічним закладом для реалізації професійного саморозвитку майбутнього вчителя.

По-перше, стимулювати розвиток мотивації студентів до професійного саморозвитку. На наш погляд, на заняттях з методики, майбутні учителі мають змогу вирішувати методичні та педагогічні задачі, які спрямовані на розвиток загальних (інтелект) та професійних (педагогічних) здібностей; студенти розробляють кілька варіантів уроку, враховуючи різні навчальні програми; продумують використання на уроці кількох методів навчання під час вивчення однієї й тієї самої теми; розробляють засоби контролю знань і вмінь з предмета і т. ін. При цьому утворюються чисельні мотиваційно-стимулюючі ситуації, які сприяють тому, що кожний студент самоусвідомлює себе майбутнім учителем і водночас підвищується його мотивація не тільки до вивчення психолого-педагогічних дисциплін і професійного саморозвитку, а й формується психологічна готовність до нього. По-друге, студенти повинні оволодіти теоретичними знаннями та практичними вміннями з дисциплін, які пов'язані з майбутньою професійною діяльністю. При вивченні психології студенти вивчають психологічні закономірності становлення та функціонування особистості; розглядають вміння, які потрібні для самопізнання (самоспостереження, самодіагностика, самоаналіз). На практичних заняттях з психології студенти навчаються як самостійно використовувати діагностичні методики для дослідження емоційної сфери, характеру, здібностей; визначають й порівнюють індивідуальні стилі діяльності різних учителів під час перегляду відеозаписів уроків; пропонують свої варіанти дій під час обговорення діяльності вчителя; аналізують урок з огляду на вікові особливості учнів; підбирають педагогічні засоби для керування на уроці мотиваційними станами учнів; виконують завдання на саморозвиток педагогічного мислення та його якостей і т. ін. У процесі вивчення педагогіки студенти опановують професійні педагогічні знання та вміння. Також вони знайомляться з компонентами практичної реалізації професійного саморозвитку педагога і засвоюють прийоми самовиховання – самоінформування, самоспонування, самоорганізація. По-третє, розвиток у студентів професійно важливих рис та творчої індивідуальності. Професійно важливі риси – це індивідуально-психологічні якості (сенсорні, перцептивні, психомоторні, розумові, мовленнєві емоційні, вольові), ставлення до себе, до професії, до інших людей. Вони сприяють усвідомленню себе майбутнім учителем та усвідомленню необхідності професійного саморозвитку. Щоб керувати розвитком професійно важливих рис студента, насамперед рекомендується ознайомити його зі структурою та змістом педагогічної діяльності та визначенням цих самих професійно важливих рис. Наприклад, під час вивчення педагогіки студенти вивчають функціональну модель діяльності вчителя, у них формується поняття про професійний ідеал учителя, педагога. З цією метою студентам можуть запропонувати „живий” урок як приклад педагогічної діяльності, вони приймають участь в обговоренні

цього уроку. Зміст курсу дає можливість під час ділових ігор, вирішення педагогічних задач та інших проблемних ситуацій створити умови для формування та розвитку професійно важливих рис (педагогічна рефлексія, педагогічне мислення), що в свою чергу впливає на реалізацію професійного саморозвитку студентів. При вивченні методичних курсів важливе значення має приділятися розвитку творчої індивідуальності. Студенти можуть складати професіограму вчителя, тематичний план, моделювати фрагменти уроку. Велике значення приділяється педагогічній практиці, оскільки саме у професійній діяльності студента (завдяки реальним педагогічним ситуаціям) можуть максимально проявитися професійно важливі риси, такі як рефлексивність (педагогічна рефлексія, самоаналіз, самооцінка), педагогічне мислення (гнучкість, системність, оперативність, мобільність, креативність), здатність до співробітництва, емоційна привабливість. Виконані студентом під час практики завдання сприяють не тільки виявленню у нього професійно важливих рис, а й подальшому його професійному розвитку.

Важливим завданням, яке стоїть перед вищим навчальним педагогічним закладом для реалізації професійного саморозвитку майбутнього вчителя, є також власне коригування професійної саморозвиваючої діяльності студента. Під час практики студенти аналізують власну педагогічну діяльність, визначають сформованість у себе основних професійних вмінь та якостей. Далі вони проводять самодіагностику готовності до професійної діяльності: студенти відмічають рівень володіння основними психолого-педагогічними, загальнонауковими та методичними знаннями і вміннями; визначають рівень сформованості професійних вмінь та розвитку мотивації педагогічної діяльності (цілі, мотиви, потреби), розвитку педагогічного мислення та рефлексії. За результатами самодіагностики студенти складають індивідуальну програму професійного саморозвитку, яку потім вони виконують, здійснюючи поточний контроль та самоаналіз своїх дій. У кінці практики студенти самі оцінюють результати своєї роботи, а також планують подальші завдання для професійного саморозвитку: якими професійними знаннями ще оволодіти та які професійні вміння і якості розвинути у собі.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі... Таким чином, професійний саморозвиток – це складний, багатогранний процес, спрямований на становлення, інтеграцію та реалізацію у педагогічній діяльності професійно значущих особистісних рис та здібностей, професійних знань і вмінь майбутнього вчителя. Активізація професійного саморозвитку кожного студента є важливою умовою успішності навчального процесу, оскільки суттєво впливає на підвищення рівня пізнавальної та професійної активності майбутнього вчителя і ставить його в позицію суб'єкта навчального процесу, який безпосередньо керує власною пізнавальною діяльністю та професійно-особистісним становленням.

Подальших досліджень потребує аналіз категорій процесу професійного саморозвитку майбутніх учителів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности / Ксения Александровна Абульханова-Славская – М. : Наука, 1980. – 334 с.
2. Кондратьев П. В. Особенности и факторы саморазвития личности учителя на этапах зрелого возраста: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. психолог. наук : спец. 19.00.07 „Педагогическая психология” / П. В. Кондратьев. – Москва, 2007. – 26с.
3. Масовер Н. Ю. Саморазвитие студента в профессионально-личностном становлении преподавателя естественнонаучной дисциплины : методическое пособие. „Педагогическая практика студентов университета с дополнительной квалификацией „химия” / Н. Ю. Масовер, Н. И. Никитина – Новгород : НовГУ, 2005. – Т. 13, вып.2.
4. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности / Лариса Максимовна Митина. – М. : МПСИ; Воронеж : МОДЭК, 2002. – 400 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти України / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. №347(2002). // Освіта. – №26. – 2002. – С. 2–4.
6. Новый тлумачний словник української мови [уклад. В. Яременко, О. Сліпущко]. – К. : Аконіт, 2000 – Т. 4. – 2000. – 941с.
7. Паштов Т. З. Психолого-педагогические условия саморазвития студентов-будущих учителей в системе университетского образования: автореф. дис. на соискание степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 „Общая педагогика, история педагогики и образования” / Т. З. Паштов. – Владикавказ, 2007. – 21 с.
8. Чобітько М. Г. Самовдосконалення студентів-майбутніх учителів – у процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки / М. Г. Чобітько // Педагогіка і психологія. – 2004. – №1(42). – С. 57–69.

Аннотація О.В.Гандабура

Теоретический анализ понятия профессиональное саморазвитие будущих учителей

В статье раскрывается сущность понятия профессионального саморазвития как психолого-педагогического понятия, осуществлен теоретический анализ проблемы определения понятия профессионального саморазвития будущих учителей; выявлены показатели и этапы процесса профессионального саморазвития будущих учителей,

условия его успешной организации и задачи, стоящие перед высшим педагогическим учебным заведением для реализации профессионального саморазвития будущих учителей.

Ключевые слова: личностное саморазвитие, профессиональное саморазвитие.

Summary

O.V.Handabura

The theoretical analysis of the notion of professional self-development of the future teachers

The article distinguishes the essence of a notion of professional self-development as a psychological-pedagogical notion, the theoretical analysis of the definition problem of the notion of professional self-development of the future teachers has been realized; having revealed the indexes and periods of professional self-development process of the future teachers, the conditions of its successful organization, the tasks of the higher pedagogical institution to realize the professional self-development of the future teachers.

Key words: personal self-development, professional self-development.

Дата надходження статті

„23” жовтня 2008 р.

УДК 371.134

Р.М.ГОРБАТЮК,
кандидат технічних наук
(м.Тернопіль)

Педагогічна підготовка майбутніх інженерів-педагогів у контексті системного підходу

У статті розкриваються особливості педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів у педагогічному університеті в контексті системного підходу. Звернуто увагу на основні проблеми, які заважають удосконаленню цієї роботи на даному етапі. Встановлено, що в основі системи формування професійної діяльності повинна бути інтеграційно-модульна технологія, яка відображає специфіку цілей педагогічної підготовки. Окреслено шляхи вирішення зазначених проблем.

Ключові слова: системний підхід, психолого-педагогічна підготовка, навчальний процес, система, професійна освіта, знання, вміння, інженер-педагог.

Постановка проблеми в загальному вигляді... За довгі роки економічного становлення України значно похитнулася система професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. Відсутність достатнього фінансування та низька зарплатня не дозволили підтримати на випереджальному рівні ні матеріально-технічну базу, ні кадровий склад [1]. У зв'язку з цим державна програма „Освіта” (Україна XXI століття) поставила завдання щодо реформування змісту освіти, які передбачають: орієнтацію на інтегровані курси, пошук нових підходів до структурування знань як засобу цілісного розуміння та пізнання світу, створення передумов для розвитку здібностей молоді, формування готовності й здатності до самоосвіти, широке застосування нових педагогічних, інформаційних технологій. Ці положення націлюють працівників освіти та науковців на пошуки нових шляхів для реалізації освітніх, виховних і розвиваючих цілей вищих навчальних закладів [2].

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Навчально-виховний процес у вищому навчальному закладі – це цілісна педагогічна система, управління якою вимагає системного підходу. Для цього необхідний глибокий теоретичний аналіз сутності освітнього процесу як системи, закономірностей його функціонування та розвитку, а також сутності процесу педагогічної діяльності. Значну увагу в роботах сучасних дослідників, зокрема: С.І.Архангельського [3], Ю.К.Бабанського [4], В.П.Беспалька [5], В.В.Давидова [6], І.В.Блауберга, В.І.Садовського і Е.Г.Юдіна [7; 8] та ін. приділено теорії системного підходу в навчанні.

Аналіз особливостей психолого-педагогічної підготовки фахівців інженерно-педагогічного профілю у педагогічному університеті свідчить про те, що така підготовка на даному етапі потребує перегляду і корегування в контексті входження України в європейське співтовариство. Необхідність перегляду змісту психолого-педагогічної підготовки інженера-педагога, як однієї з умов модернізації навчально-виховного процесу, обумовили необхідність експериментального дослідження даної проблеми.

Формулювання цілей статті... Метою статті є визначення шляхів удосконалення психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців інженерно-педагогічного профілю в контексті системного підходу.

Виклад основного матеріалу... Необхідною умовою системно-структурного підходу є розгляд предметів і явищ дійсності як системи, що є структурним поєднанням первинних елементів у єдине ціле. Одним із основних принципів такого підходу є розгляд системи з погляду її внутрішньої будови та